

Remiantis šiandien Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) paskelbtu nauju tyrimu apie piliečių intelektinės nuosavybės suvokimą, europiečiai vis geriau supranta suklastotų gaminių pirkimo ir naudojimosi turiniu iš neteisėtų šaltinių riziką bei pasekmes.

80 proc. europiečių mano, kad suklastotus gaminius kuria nusikalstamos organizacijos ir kad perkant tokius gaminius yra žlugdomas verslas bei naikinamos darbo vietos. 83 proc. respondentų taip pat mano, kad taip skatinamas neetiškas elgesys, o du trečdaliai respondentų mano, kad toks elgesys kelia grėsmę sveikatai, saugai ir aplinkai.

Kalbant apie piratavimą, 82 proc. europiečių sutinka, kad, įsigyjant skaitmeninį turinį iš neteisėtų šaltinių, kyla žalingos praktikos – kibernetinių aferų ar į nepilnamečius orientuoto netinkamo turinio – rizika.

Nepaisant šių teigiamų tendencijų, tyrimo rezultatai taip pat rodo, kad kas trečias europietis (31 proc.) vis dar mano, jog priimtina pirkti suklastotas prekes, kai originalios prekės kaina pernelyg didelė. Jaunesnių (15–24 metų) vartotojų grupėje taip mano kas antras (50 proc.).

„Žinant piliečių nuomonę – lengviau dalyvauti prasminguose pokalbiuose tiek su vartotojais, tiek su suinteresuotaisiais subjektais, kurie yra mūsų informuotumo didinimo ir informavimo veiklos dalis.

Naujausiame intelektinės nuosavybės suvokimo tyrime pateikiama naujų svarbių išvalgų apie tai, kaip suvokiami intelektinės nuosavybės teisių pažeidimai, ir dar kartą pažymima, kad reikia stiprinti vartotojų apsaugą. Atlikus tyrimą taip pat patvirtinami teigiami pokyčiai, susiję su informuotumu apie skaitmeninį turinį iš teisėtų šaltinių ir jo prieinamumu“, – sako Christian Archambeau, EUIPO vykdomasis direktorius

10 proc. lietuvių sąmoningai įsigijo klastotes

13 proc. europiečių nurodo, kad per pastaruosius 12 mėnesių sąmoningai pirkė suklastotus gaminius. Lietuvoje šis skaičius siekia 10 proc.

15–24 metų respondentų grupėje šis skaičius siekia 26 proc., t. y. dvigubai didesnis už ES vidurkį, o 55–64 metų respondentų grupėje jis sumažėja iki 6 proc., 65 metų ir vyresnių respondentų grupėje – iki mažiau nei 5 proc.

Šalių lygmeniu sąmoningai klastotes įsigijusių vartotojų dalis svyruoja nuo 24 proc.

Bulgarijoje iki 8 proc. Suomijoje. Be Bulgarijos, sąmoningai suklastotas prekes perkančių asmenų skaičius viršija ES vidurkį Ispanijoje (20 proc.), Airijoje (19 proc.), Liuksemburge (19 proc.) ir Rumunijoje (18 proc.).

Mažesnė originalių prekių kaina išlieka dažniausiai nurodoma priežastis (43 proc.), dėl kurios nustojama pirkti suklastotas prekes. Neigiamų padarinių grėsmė (bloga kokybė – 27 proc. respondentų, rizika, kad gaminy bus nesaugus – 25 proc. respondentų, bausmių grėsmė – 21 proc. respondentų) taip pat yra vienas pagrindinių veiksnių, atgrasančių vartotojus nuo klastočių pirkimo.

Vartotojų neužtikrintumas

Taip pat didėja neužtikrintumas dėl autentiškumo. Beveik keturi iš dešimties europiečių (39 proc.) svarstė, ar pirkto suklastotą gaminį, tą patį nurodė pusė jaunuolių (52 proc.).

Skirtumai tarp valstybių narių taip pat dideli: maždaug ketvirtadalis Danijos ir Nyderlandų vartotojų (26 proc.) nebuvo tikri, ar jie pirkto originalią prekę, o Rumunijoje šis rodiklis siekia 72 proc. Lietuvoje 41 proc. respondentų nurodė, kad nebuvo tikri, ar prekę originali.

Europiečiai taip pat nėra tikri dėl internetiniam turiniui gauti naudojamų šaltinių teisėtumo – 41 proc. respondentų abejoja, ar šaltinis, kuriuo jie naudojasi, yra teisėtas.

Kaip sako Valstybinio patentų biuro (VPB) direktorė Irina Urbonė, Lietuva vis dar įvardinama kaip viena iš trijų daugiausiai nelegalaus turinio vartojančių Europos Sąjungos valstybių.

„Atsižvelgiant į tai, Valstybinio patentų biuro ir Teisingumo ministerijos iniciatyva Vyriausybė patvirtino Intelektinės nuosavybės plėtros programą iki 2030 m.

Joje numatomos pažangos priemonės, kurių tikslas – keisti visuomenės požiūrį ir mažinti toleranciją intelektinės nuosavybės pažeidimams, ugdyti jaunosios kartos pagarbą intelektinei nuosavybei, taip pat auginti ir skatinti kūrėjus ir išradėjus“, – komentuoja Irina Urbonė.

Skaitmeninis piratavimas ir sporto renginiai

Europiečiai paprastai nepritaria piratinio turinio naudojimui: 80 proc. respondentų teigia, kad norėdami gauti prieigą prie internetinio turinio jie pirmenybę teikia teisėtiems šaltiniams, jei jie įperkami.

Iš tiesų, beveik devyni asmenys iš dešimties žino apie bent vienos rūšies teisėtą turinį savo šalyje ir daugiau nei keturi iš dešimties europiečių (43 proc.) praėjusiais metais sumokėjo, kad galėtų naudotis autorių teisėmis apsaugotu turiniu, jį atsisiųsti arba transliuoti iš teisėtų paslaugų teikėjų.

Vis dėlto, dauguma asmenų (65 proc.) mano, kad piratauti yra priimtina, kai turinio negalima gauti jį prenumeruojant.

Be to, 14 proc. europiečių pripažįsta, kad per pastaruosius 12 mėnesių sąmoningai naudojo turiniu iš neteisėtų šaltinių. 15–24 m. amžiaus jaunuolių procentinė dalis padidėja iki trečdaliao (33 proc.). Tai visų pirma pasakytina apie sporto transliacijų žiūrėjimą naudojant neteisėtus transliavimo įrenginius arba programėles.

Piratinio turiniu besinaudojančių asmenų dalis kiekvienoje šalyje taip pat skiriasi – nuo 9 proc. Suomijoje ir Danijoje iki 22 proc. Maltoje. Lietuvoje 15 proc. pripažino, jog naudojo turinį iš neteisėtų šaltinių.

Dažniausios priežastys atsisakyti piratinio turinio yra didesnis įperkamumas ir platesnė turinio iš teisėtų šaltinių pasiūla.

